

¿Una guerra sense fi?

Iran i Iraq comencen a atacar objectius civils

Presoners iranians en un camp de concentració d'Iraq.

Ernest UDINA

La guerra Iran-Iraq ha arribat a les capitals. Allò que fins ara, durant quasi cinc anys, només havia estat una guerra de camps, semblant a la primera guerra mundial, i de regulars incursions aèries contra les fonts del petroli, ha esdevingut una guerra civil, en què a la superioritat per terra d'Iran el regim iraquí vol oposar la utilització del seu arsenal aeri provinent de l'occident.

L'escalada no ha vingut, doncs, per l'anunciada ocupació per les tropes khomeinistes de l'Iraq, sinó d'aquest nou pas que ja ha estat qualificat com la guerra de les ciutats. Es tracta en realitat d'un nou avanç en la confirmació que cap dels dos no és capaç de guanyar una guerra que, estranyament, s'ha mantingut només en un pla local, en un món on tot conflicte s'internacionalitza ràpidament.

La contesa iniciada al

setembre de 1980 pel president d'Iraq Sadam Hussein es revela ara com una forta errada de càlcul del regim baasista i sunnita iraquí. Hussein es pensava que les contradiccions dels inicis de la revolució iraniana li permetrien amb un colp de força ocupar la disputada zona de Shat-al-Arab o Arvand Rud en persa, la propietat iraniana de la qual havia estat establida, després d'anys de petites lluites, en el tractat d'Argel de 1975. No havia calculat que, precisament, la concreció del perill d'amenaça exterior —fos dels Estats Units o de la Unió Soviètica, però també de qualsevol altre país— encara donaria més coherència fanàtica als khomeinistes i tindria l'exèrcit del xa ocupat en una tasca allunyada de qualsevol intent de colp d'estat.

La que començà sent una guerra per la disputa d'un territori ha anat esdevenint una complexa xarxa

en què s'amunteguen tres interessos principals: d'una banda, el fanatisme religiós musulmà, o la lluita entre les poderoses sectes xiïta i sunnita, en un moment de resurrecció, instigada per Khomeiny, del fonamentalisme islàmic. Aquest factor sorgeix, però, d'altra banda, del duel personal amb què Khomeiny veu aquesta guerra, ja no amb la intenció de conquerir la terra iraquiana, sinó de derrocar Sadam Hussein i establir en el país veí una règim amic, que és tant com dir subordinat, que permetés una lluita oberta, a partir del golf, amb els països àrabs moderats de la zona, i l'intent del triomf ideològic i imperial del més dogmàtic islamisme.

En aquest marc, tots els països s'aproximaren a l'inici a aquest conflicte amb un aire de «realpolitik», o sense prendre part obertament per cap de les parts en lluita. Els països occidentals i els països

àrabs del golf mantenien, però, la secreta esperança que Iraq frenés o potser, fins i tot, destronés el khomeinisme. D'altra banda, quasi en solitari, Síria, i darrere, la Unió Soviètica, han donat des dels inicis un moderat suport a la distorsió que per als plans occidentals i àrabs moderats suposa la fermesa iraniana davant l'agressió de l'Iraq. Uns i altres, però, han anat creient que aquest conflicte i el desgast mutu que suposaria a les dues parts en guerra neutralitzaria, de fet, les ànsies territorials i ideològiques d'ambdós països.

No és una guerra de les superpotències, cosa estranya en tota guerra que neix avui. De fet, però, des d'un estat de semiindiferència, tant les grans potències com els països àrabs moderats i la mateixa CEE, han anat inquietant-se d'any en any per aquesta història interminable, que pot portar de la «realpolitik» a la consolidació, a través de la seva extensió al golf, d'un focus mundial de violència pitjor encara que el que viu Orient Mitjà.

És per això que, davant la darrera escalada de la guerra, les iniciatives diplomàtiques proliferen, però xoquen sempre amb la determinació iraniana de no pactar fins que no sigui derrocat el president Hussein. La guerra continua tenint un futur incert i no es pot descartar que la seva internacionalització sigui progressiva, com tampoc que aquest conflicte local sigui, en bona part, la necessitat del comerç internacional d'armes. En aquest sentit, només cal esmentar el cas de França, que manté llocs de treball i grans empreses d'armament gràcies al bon mercat actual que representa Iraq.